

OPŠTI USLOVI ZA OSIGURANJE OD OPASNOSTI POŽARA I NEKIH DRUGIH OPASNOSTI**PREDMET OSIGURANJA****Član 1.**

- (1) Predmet osiguranja od opasnosti navedenih u članu 2. ovih uslova mogu biti sve stvari, osim onih koje su ovim uslovima isključene iz osiguranja.
- (2) Osigurane su samo one stvari koje su označene u polici, a prema slijedećim odredbama:
  - 1) kod osiguranja građevinskih objekata i drugih nepokretnih stvari smatraju se osiguranim svi dijelovi građevinskog objekta, temelji i podrumski zidovi, sve ugrađene instalacije, sva ugrađena oprema (lift, centralno grijanje sa cisternom za gorivo, bojleri, uređaji za klimatizaciju, hidrofori i drugo). Osiguranjem zgrade u izgradnji osiguran je i građevinski materijal na gradilištu namijenjen za ugradnju u građevinski objekat u izgradnji koji se osigurava po ovim uslovima. Samo krov i izgorivi dijelovi građevinskog objekta ne mogu se posebno osigurati.
  - 2) kod osiguranja pokretnih stvari smatra se, ako u polici nisu stvari pojedinačno navedene već kao skup, da su osigurane sve stvari koje se nalaze na mjestu osiguranja, a pripadaju osiguranom skupu, kako one koje su postojale u trenutku zaključenja ugovora, tako i one koje se naknadno unesu u taj skup.
Osigurane su samo one stvari koje su svojina osiguranika i lica koja sa njim žive u zajedničkom domaćinstvu.
- (3) Samo ako je posebno ugovoreno i u polici označeno osigurane su:
  - 1) stvari radnika koji vrše službu na mjestu osiguranja, kao i stvari trećih lica primljene radi popravke, prerade, obrade, čuvanja, prodaje, u zalog, najam i na poslugu;
  - 2) brane-masivno građene (od kamena, betona, metala) i nasute zemlje sa nepropusnim jezgrom i obložene čvrstim materijalom (kamen, beton i sl.) sa vodene strane;
  - 3) željezničke pruge;
  - 4) izgrađene obale, kejovi, lukobrani i propusti (kamen, beton, metal i sl.);
  - 5) nasipi-obloženi i obzidani čvrstim materijalom (betonom, kamenom, asfaltom i sl.);
  - 6) mostovi;
  - 7) ograde, potporni zidovi, ceste, putevi, avionske piste, trotoari, popločana dvorišta;
  - 8) žičane mreže sa stubovima - u vinogradima, hmeljskim nasadima, plantažnim voćnjacima i slično;
  - 9) melioracije, regulacije i obloženi ili obzidani nasipi vodenih tokova;
  - 10) podzemne, nadzemne i podvodne mreže (vodovodna, kanalizaciona, telefonska, plinska, električna i sl.) osim mreže koja je sastavni dio zgrade, kao i mreže na teritoriji industrijskog preduzeća;
  - 11) sportski tereni, tereni dječijih igrališta, otvorena kupališta i klizališta;
  - 12) novac i hartije od vrijednosti;
  - 13) stvari u rudnicima ispod zemlje;
  - 14) zalihe stajskog đubriva;
  - 15) stvari na izložbama i vašarima;
  - 16) prikolice, samohodni strojevi i traktori poljoprivrednih gazdinstava.
- (4) Po ovim uslovima ne mogu biti predmet osiguranja:
  - 1) zemljišta, nepopločana dvorišta, brane i nasipi koji nisu izrađeni u smislu stava (3) tač. 2) i 5) ovog člana uslova, morska voda u preradi;
  - 2) nasute obale, kejovi, lukobrani i propusti;
  - 3) usjevi na struku, plodovi na stablu, rodni i nerodni nasadi (voćnjaci, vinogradi i sl.) osim stabala voćaka na okućnici;
  - 4) kopnena motorna vozila, prikolice, samohodni strojevi, osim u slučaju iz stava (3) tačke 16) i kada sačinjavaju trgovačku zalihu u trgovinama, carinskim skladištima, radionicama na popravci i slično;
  - 5) plovni objekti na vodi;
  - 6) vazdušne letjelice;
  - 7) roba u prevozu;

- 8) ribe i druge životinje u tekućim i stajaćim vodama;
- 9) stvari izložene na sajmu;
- 10) nepečene cigle na otvorenom prostoru;
- 11) putevi bez donjeg stroja.
- 12) improvizivane i nepropisno izvedene plinske i elektro-energetske instalacije i improvizivani plinski uređaji i agregati.

OSIGURANE OPASNOSTI**Član 2.**

- (1) Osiguranjem po ovim uslovima pruža se osiguravajuća zaštita od slijedećih rizika (osnovni rizici):
  - 1) požara i udara groma;
  - 2) eksplozije osim eksplozije od nuklearne energije, ukoliko nije drukčije ugovoreno;
  - 3) oluje;
  - 4) grada (tuče);
  - 5) udara sopstvenog motornog vozila i sopstvene pokretne radne mašine u osigurani građevinski objekat;
  - 6) pada vazdušne letilice;
  - 7) manifestacija i demonstracija.Osiguranjem je uz osnovni rizik obuhvaćen i rizik zemljotresa na područjima društveno-političkih zajednica koje su zakonom propisale obaveznost osiguranja od tog rizika.
- (2) Ako se posebno ugovori i plati dodatna premija osiguravajuća zaštita se proširuje na jedan ili više dopunskih rizika, već prema tome kako se ugovori, i to:
  - 1) poplavu i bujicu;
  - 2) klizanje tla i odronjavanje;
  - 3) sniježnu lavinu;
  - 4) iscurenje tečnosti (lekaža);
  - 5) izlivanje vode iz vodovodnih i kanalizacionih cijevi;
  - 6) samozapaljenje zaliha;
  - 7) Industrijske organizacije koje proizvode, obrađuju ili prerađuju tečnu rastopljenu masu, mogu uz povećanje premije, ugovoriti proširenje zaštite i na rizik izlivanja užarene tečne rastopljene mase.
- (3) Osiguranjem su, kada se ostvari osiguran slučaj pokriveni:
  - 1) štete od uništenja ili oštećenja osiguranih stvari prouzrokovane prilikom spasavanja (rušenja, iznošenja, ukazivanja pomoći i slično) usljed nastalog osiguranog slučaja;
  - 2) štete zbog nestanka osigurane stvari prilikom nastanka osiguranog slučaja;
  - 3) troškovi učinjeni za raščišćavanje i rušenje u vezi sa nastalim osiguranim slučajem na osiguranju stvari;
  - 4) troškovi koje je osiguranik učinio kada je osigurani slučaj nastao na osiguranju stvari za preduzete mjere radi otklanjanja i smanjenja štete u visini određenoj prema članu 17. ovih Uslova.
- (4) Osiguravač je u obavezi da isplati naknadu samo u slučaju neposredne štete na osiguranju stvari, a ne i posrednu štetu kao što je šteta usljed: gubitka zakupnine, gubitka prouzrokovanih obustavom rada, umanjenja mogućnosti upotrebe i usljed drugih sličnih gubitaka zbog nastalog osiguranog slučaja.

OBIM OPASNOSTI OD POŽARA I UDARA GROMA**Član 3.**

- (1) Požarom se, u smislu ovih uslova, smatra vatra nastala izvan određenog ognjišta ili vatra koja je ovo mjesto napustila i sposobna je da se dalje razvija svojom sopstvenom snagom.
- (2) Ne smatra se da je nastupio požar i osiguravač nije u obavezi da plati naknadu ako je osigurana stvar uništena ili oštećena:
  - 1) usljed izlaganja vatri ili toploti radi obrade ili u druge svrhe (na primjer u industrijskoj preradi prilikom peglanja, sušenja, prženja, pečenja i sl.) ili usljed pada ili bacanja u ognjište (peć, štednjak i sl.);
  - 2) osmuđenjem, oprljenjem ili progorenjem od cigarete, sprave za osvjetljavanje, žeravice i sl.;

- 3) usljed varenja ili zagrijavanja, kuhanja, dimljenja i slično;
- (3) Osiguranjem od opasnosti požara nisu obuhvaćene štete na dimnjacima nastale u vezi sa vršenjem njihove funkcije.
- (4) Osiguranje od udara groma, u smislu ovih uslova, pokriva štete koje na osiguranim stvarima prouzrokuje grom dejstvom snage ili toplote, kao i štete od udara predmeta oborenih gromom.
- (5) Osiguranjem nisu obuhvaćene:
  - 1) Štete na osiguranim električnim mašinama, aparatima (uključujući i aparate za kuhanje, peglanje, grijanje kreveta, radio-aparate, televizijske prijemnike, lampe, sijalice i sl.), ili električnim vodovima usljed dejstva električne energije prenapona ili zagrijavanja usljed preopterećenja, atmosferskih uticaja kao statičkih opterećenja, indukcije zbog atmosferskih pražnjenja i zbog sličnih pojava - jer se takve štete smatraju pogonskim. Međutim, naknađuje se šteta od požara koji bi nastao djelovanjem električne energije i koji bi se poslije prestanka toga djelovanja samostalno razvijao.
  - 2) Štete prouzrokovane prenošenjem električne energije preko vodova kao posljedice udara groma, kao i štete na zaštitnim osiguračima ma koje vrste, zaštitnim prekidačima, odvodnicima prenapona, gromobranima i sličnim uređajima, nastale u vršenju njihove normalne funkcije.

OBIM OPASNOSTI EKSPLOZIJE**Član 4.**

- (1) Eksplozijom, u smislu ovih uslova, izuzev eksplozije od nuklearne energije ukoliko se drukčije ne ugovori, smatra se iznenadno ispoljavanje sile zasnovano na težnji pare ili gasova za proširenjem.
  - 1) Eksplozija sudova pod pritiskom (kotlova, cijevi i sl.) postoji samo kada su zidovi suda u tolikoj mjeri pocijepani da nastaje trenutno izjednačavanje unutrašnjeg i spoljnog pritiska.
  - 2) Ako je u unutrašnjosti posude nastala eksplozija usljed hemijskog pretvaranja, šteta koja od tog nastane na posudi pokrivena je osiguranjem i onda kada zidovi posude nisu pocijepani. Osiguranjem nisu pokrivena štete koje su posljedica smanjenja pritiska u posudi.
- (2) Osiguranjem nisu obuhvaćene:
  - 1) štete na stvarima osiguranim prouzrokovane od miniranja koja se vrše u okviru njegove djelatnosti ili u okviru dozvoljene djelatnosti trećih lica;
  - 2) štete na mašinama prouzrokovane od eksplozije u prostoru za unutrašnje sagorijevanje (cilindar motora);
  - 3) štete od eksplozije koje su normalna pojava u procesu proizvodnje;
  - 4) štete od eksplozivnog izduvanja iz peći i sličnih naprava;
  - 5) štete od eksplozije biološkog karaktera;
  - 6) štete usljed probijanja zvučnog zida;
  - 7) štete od vodenog udara koji se u tunelima i cjevovodima pod pritiskom manifestuje kao eksplozija;
  - 8) štete od eksplozije na sudovima pod pritiskom iz stava (1) alineje 2) ovog člana usljed dotrajalosti, pojave istrošenja ili prekomjerne naslage rđe, kamena, taloga, mulja na osiguranoj stvari, ali se naknađuje šteta na drugim stvarima u vezi sa nastalom eksplozijom.

OBIM OPASNOSTI OLUJE**Član 5.**

- (1) Olujom, u smislu ovih uslova, smatra se vjetar brzine 17,2 metra u sekundi, odnosno 62 km na čas (jačine 8 stupnjeva po Boforovoj skali) ili više. Smatraće se da je duvao vjetar ove brzine u kraju gdje se nalazi osigurana stvar, ako je vjetar lomio grane i stablo ili oštetio REDOVNO održavane građevinske objekte. U slučaju sumnje, osiguranik mora dokazati brzinu vjetra izvještajem hidrometeorološke službe.
- (2) Štete od oluje obuhvaćene su osiguranjem ako su prouzrokovane mehanička oštećenja osigurane stvari:
  - 1) neposrednim dejstvom oluje;
  - 2) direktnim udarom olujom oborenih ili nošenih predmeta;
- (3) Osiguranjem od oluje nisu obuhvaćene štete:
  - 1) od prodiranja kiše, grada, snijega ili drugih nanosa kroz

- otvoren prozor ili druge otvore koji postoje na zgradi, osim ako su otvori nastali od oluje;
- 2) štete od kiše i drugih padavina na stvarima smještenim na slobodnom prostoru (plastovima, kamarama i sl.) u gričevima, pod nastrešnicama i ostalim otvorenim zgradama;
- 3) od nanošenja snijega olujom ili od težine snijega;
- 4) na građevinskom objektu koji nije bio izgrađen prema uobičajenom načinu gradnje u tom mjestu ili koji je slabo održavan ili je dotrajavao;
- 5) na folijama od vještačkog materijala na toplim ležama, a koje služe za pokrivanje bilja neposredno ili u obliku tunela.

OBIM OPASNOSTI OD GRADA**Član 6.**

- (1) Osiguranjem su obuhvaćene štete od uništenja, odnosno oštećenja osiguranih stvari koje prouzrokuje grad svojim udarom. Obuhvaćene su i štete od prodiranja grada i kiše kroz otvore nastale od padanja grada.
- (2) Osiguranjem nisu pokrivena štete na staklima i folijama toplih leja i staklenika, kao ni štete na malteru (žbuki) fasade slabo održavane ili dotrajale.

OBIM OPASNOSTI UDARA SOPSTVENOG MOTORNOG VOZILA I SOPSTVENE POKRETNE RADNE MAŠINE**Član 7.**

- (1) Osiguranjem su obuhvaćene štete na osiguranom građevinskom objektu koje nastanu udarom sopstvenog motornog vozila ili sopstvene pokretne radne mašine.

OBIM OPASNOSTI ZEMLJOTRESA**Član 8.**

- (1) Obim štete od zemljotresa utvrđuje se po ovim uslovima u skladu sa važećim zakonskim propisima u vezi sa osiguranjem zemljotresa.
- (2) Zemljotres mora biti seizmografski registrovan.

OBIM OPASNOSTI PADA VAZDUŠNE LETJELICE**Član 9.**

- (1) Padom vazdušne letjelice, u smislu ovih uslova, smatra se pad vazdušne letjelice bilo koje vrste na osigurani objekat.
- (2) Smatra se da je nastao osigurani slučaj pada vazdušne letjelice ako se od neposrednog udara vazdušne letjelice ili njenih dijelova, kao i predmeta iz vazdušne letjelice, osigurana stvar uništi ili ošteti.

OBIM OPASNOSTI MANIFESTACIJE I DEMONSTRACIJE**Član 10.**

- (1) Manifestacijom i demonstracijom, u smislu ovih uslova, smatra se organizovano ili spontano javno ispoljavanje raspoloženja grupe građana, osim slučajeva navedenih u članu 28. Opštih uslova osiguranja imovine.
- (2) Smatra se da je nastao osigurani slučaj manifestacije ili demonstracije ako je osigurana stvar uništena ili oštećena na način djelovanjem manifestanata, odnosno demonstranata (rušenje, demoliranje, razbijanje, paljenje i sl.).

OBIM OPASNOSTI POPLAVE, BUJICE I VISOKE VODE**Član 11.**

- (1) Poplavom, u smislu ovih uslova, smatra se stihijsko neočekivano plavljenje terena od stalnih voda (rijeka, jezera, mora i dr.) usljed toga što se voda izlila iz korita ili provalila odbrambeni nasip ili branu, izlivanje vode usljed izvanredno visoke plime i talasa na moru i jezerima neobične jačine, i od nadolaženja vode iz vještačkih jezera.
Poplavom se smatra i neočekivano plavljenje terena usljed naglog

obrazovanja velike količine vodene mase koja nastane kao posljedica provale oblaka.

Bujicom se smatra stihijsko neočekivano plavljenje terena vodenom masom koja se obrazuje na nizbrdnim terenima usljed jakih atmosferskih padavina i sliva ulicama i putevima.

Osiguranjem od poplave obuhvaćene su samo štete prouzrokovane na osiguranom objektu za vrijeme dok poplava traje i neposredno poslije povlačenja vode.

(2) Osiguranjem nisu obuhvaćene:

- 1) štete sa unutrašnje strane na cjevovodima, kanalima i tunelima prouzrokovane mehaničkim djelovanjem vode;
- 2) štete od gljivica usljed vlage;
- 3) štete od slijeganja tla kao posljedice poplave i i bujica;
- 4) štete od podzemnih voda u uskopima, niskopima, podzemnim hodnicima i jamama rudnika;

5) štete od plavljenja vode izliveno iz kanalizacione mreže, osim ako je do izlivanja došlo usljed poplave ili bujice;

6) štete na stvarima smještenim u živim i suhim koritima potoka i rijeka i nasipa (inundaciono područje), ako se posebno ne ugovori;

7) štete na poluproizvodima, gotovim proizvodima, robe i materijalu koji nisu uskladišteni po važećim propisima.

(3) Osiguranjem nisu obuhvaćene štete na hidrograđevinskim objektima usljed podlokavanja sa spoljne strane, a na kanalima, tunelima i cjevovodima i štete usljed pritiska prouzrokovano poplavom u smislu prethodnog stava, ukoliko se drukčije ne ugovori.

(4) Osiguranjem su obuhvaćene štete na hidrograđevinskim objektima od visokih voda.

Visokim vodama se u smislu ovih uslova smatra:

- 1) izuzetna pojava neuobičajenog porasta vodostaja u neočekivano vrijeme
- 2) podzemna voda kao posljedica visoke vode.

Obaveza osiguravača za štete od visoke vode i podzemne vode kao njene posljedice, počinje sa porastom visoke iznad unaprijed utvrđenih visokih kvota vodostaja ili pritoka izmjerenih prema najbliže postavljenom pokazivaču vodostaja.

Za svaki pojedini mjesec normalan je onaj najviši mjesečni vodostaj za posljednjih 20 godina koji pokazuje pokazivač vodostaja najbliži osiguranju stvari, uz isključenje izuzetno visokih vodostaja.

OBIM OPASNOSTI IZLIVANJA VODE IZ VODOVODNIH I KANALIZACIONIH CIJEVI

Član 12.

- (1) Izlivanjem vode, u smislu ovih uslova, smatra se:
  - 1) neočekivano izlivanje vode iz vodovodnih i odvodnih (kanalizacionih) cijevi kao i iz uređaja za grijanje toplom vodom i parno grijanje i drugih uređaja i aparata koji su priključeni na vodovodnu mrežu, usljed oštećenja (loma, prskanja ili otkazivanja uređaja za upravljanje i sigurnost) tih cijevi, uređaja i aparata.
  - 2) neočekivano izbijanje pare iz uređaja za toplu vodu i parno grijanje;
- (2) Osiguranik je dužan da se brine za održavanje vodovodne i odvodne kanalizacione mreže, uređaja za grijanje toplom vodom i parno grijanje, kao i njihovu zaštitu od zamrzavanja.
- (3) Osiguranjem nisu obuhvaćene štete:
  - 1) od izlivanja vode iz otvorenih slavina kao i iz odvodnih (kanalizacionih) cijevi ako je šteta nastala usljed zagušenja cijevi;
  - 2) od loma ili prskanja od mraza nastale na samim vodovodnim i odvodnim cijevima, uređajima i kotlovima;
  - 3) usljed dotrajalosti, istrošenosti i korozije;
  - 4) gljivica usljed vlage;
  - 5) gubitka vode i izgubljene dobiti;
  - 6) na poluproizvodima, gotovim proizvodima, robe i materijalu koji nisu uskladišteni po važećim propisima;
  - 7) nastale kao posljedica povreda dužnosti osiguranika iz stava (2) ovog člana;
  - 8) od izlivanja vode iz oluka i cijevi za odvod kišnice;
  - 9) slijeganje tla kao posljedice izlivanja vode iz vodovodnih i kanalizacionih cijevi.

OBIM OPASNOSTI KLIZANJA TLA

Član 13.

- (1) Klizanjem tla, u smislu ovih uslova, smatraju se iznenadni pokreti zemljine površine na kosim terenima sa jasnim manifestacijama lomova na površini tla i srozavanja koji sa pojavom jakih deformacija i širokim pukotinama na građevinskim objektima nastanu u kratkom periodu.
- (2) Osiguranjem od klizanja tla nisu obuhvaćene:
  - 1) štete od geoloških klizanja tla ako je tlo na kome se nalazi osigurani građevinski objekat već počelo da geološki klizi u trenutku zaključenja osiguranja;
  - 2) štete od klizanja tla prouzrokovano djelatnošću čovjeka kao npr. usljed usijecanja tla i sl.;
  - 3) štete usljed slijeganja tla (ulegnuća);
  - 4) štete od polaganog geološkog klizanja tla koje se ispoljava u manjim pukotinama na građevinskim objektima;
  - 5) štete od živog pijeska, gorskog udara i zarušavanja u uskopima, niskopima, podzemnim hodnicima i jamama rudnika.
- (3) Osiguranjem nisu obuhvaćeni troškovi za saniranje tla.

OBIM OPASNOSTI ODRONJAVANJA

Član 14.

- (1) Odronjavanjem, u smislu ovih uslova, smatra se otkidanje i pad materijala kao geološke pojave.
- (2) Smatra se da je nastao osigurani slučaj odronjavanja na osiguranju stvari samo onda ako je materijal koji se odronio udario u osiguranu stvar i uništio je ili oštetio.
- (3) Osiguranjem nisu obuhvaćeni troškovi za saniranje tla sa koga nastaje odronjavanje.

OBIM OPASNOSTI SNIJEŽNE LAVINE

Član 15.

- (1) Sniježnom lavinom u smislu ovih uslova, smatra se sniježna masa u pokretu koja se otkida s planinskih strana.
- (2) Osiguranjem su obuhvaćene i štete prouzrokovane djelovanjem vazdušnog pritiska od sniježne lavine.

OBIM OPASNOSTI ISCURENJA (LEKAŽE)

Član 16.

- (1) Iscurenjem (lekažom) u smislu ovih uslova, smatra se iscurenje tečnosti odnosno gasova iz nepokretnih sudova-cisterni, cjevovoda i sl., ako tečnost iscuri zbog iznendanog prskanja suda ili neočekivanog kvara na ugrađenim uređajima za ispuštanje i utakanje tečnosti.
- (2) Neće se nadoknaditi šteta ako osigurana tečnost iscuri zato što su prskanje sudova i kvar na uređajima nastali usljed dotrajalosti, lošeg održavanja posuda odnosno uređaja, lošeg zaptivanja i loše zaptivke.
- (3) Osiguranjem su pokriveno štete samo na osiguranju tečnosti odnosno plinovima, ukoliko nije drukčije ugovoreno.

OBIM OPASNOSTI IZLIVANJA UŽARENE TEČNE RASTOPLJENE MASE

Član 17.

- (1) Od opasnosti izlivanja užarene tečne rastopljene mase pokrivena je šteta koja bi bila prouzrokovana na osiguranju stvarima usljed neočekivanog izlivanja užarene tečne rastopljene mase iz mjesta određenog za ispuštanje i odvođenje i ako nije nastao požar. Šteta koja pri tome nastane na uređaju za topljenje i odvođenje naknadiće se samo ako je prouzrokovana dejstvom rastopljene mase s polja.
- (2) Osiguranjem je pokrivena i šteta na rastopljenoj masi.

OBIM OPASNOSTI SAMOZAPALJENJA ZALIHA**Član 18.**

Opasnost samozapaljenja zaliha obuhvaćena je osiguranjem ako su zalihe uskladištene i ostale radnje izvršene po zakonskim odnosno tehničkim propisima.

VRIJEDNOST OSIGURANE STVARI**Član 19.**

Vrijednost osigurane stvari je, ukoliko posebnim sporazumom nije drukčije ugovoreno:

- 1) za građevinske objekte - cijena izgradnje novog objekta prema cijenama u mjestu gdje se objekti nalaze, umanjena za iznos procijenjenog rabaćenja;
- 2) za zalihe robe, materijala i sirovina - nabavna cijena, a ako je tržišna cijena niža od nabavne onda tržišna cijena uvećana za zavisne troškove;
- 3) za zalihe gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje kod proizvođača - proizvodna cijena, a ako je tržišna cijena niža od proizvodne - tržišna cijena;
- 4) za mašine, uređaje i instalacije, transportna sredstva i sredstva veze, inventar i predmete domaćinstva - nabavna cijena novih stvari umanjena za iznos procijenjenog rabaćenja (tehničkog i ekonomskog);
- 5) za šume - troškovi podizanja, odnosno vrijednost drvene mase, što se u svakom pojedinom slučaju ima odrediti;
- 6) za stvari od plemenitih metala, neprerađene plemenite metale, drago kamenje i biserne ogrlice, rijetke i skupocijene stvari, umjetničke predmete, planove, datoteke, crteže, modele, kalupe, makete, dokumenta, rukopise, predmete zbirki i poslovne knjige - iznos sporazumno određen između osiguravača i ugovarača osiguranja. Ako taj iznos nije sporazumno određen stvari iz ove tačke smatraju se osiguranim najviše do protuvrijednosti od 200 KM po komadu, a do 1.000 KM po zbirki. U tom slučaju ukupna vrijednost naknade po komadu ne može biti veća od vrijednosti za zbirku.
- 7) za novac, hartije od vrijednosti, arhivsku građu, za muzeje i izložbe predmeta - iznos sporazumno određen između osiguravača i ugovarača osiguranja.

MJESTO OSIGURANJA**Član 20.**

- (1) Osiguranje važi za vrijeme dok se osigurane stvari nalaze na mjestu označenom u polici.
- (2) Osiguranje je u važnosti i onda kada se sve osigurane stvari prenesu sa mjesta označenog u polici na neko mjesto u okviru sjedišta osiguravatelja, odnosno mjesta stanovanja na teritoriji Bosne i Hercegovine.
- (3) Stvari poljoprivrednih gazdinstava skupno osigurane jednom policom (paušalno osiguranje) osigurane su i dok se nalaze na zemljišnom posjedu, pijacama, na mjestu prerade, obrade, opravke i usluge. Ove se stvari smatraju osiguranim i pri prevozu i natrag, osim kada su u prevozu javnim saobraćajnim sredstvima.
- (4) Sredstva radnih organizacija osigurana su i na mjestu obrade, prerade, opravke, kao i kod lica kojima su data na poslugu ili zakup.
- (5) Ako se osigurana stvar, prema prirodi upotrebe premiješta sa jednog na drugo mjesto, to se ima u polici navesti. U tom slučaju, ukoliko se ne mogu tačno označiti pojedina mjesta osiguranja, mjesto osiguranja je ograničeno na teritoriji Bosne i Hercegovine.
- (6) Osiguranje ne važi za vrijeme dok se osigurana stvar nalazi na izložbi, vašaru ili sajmu, ukoliko se posebno ne ugovori.

UTVRĐIVANJE NAKNADE IZ OSIGURANJA**Član 21.**

- (1) Visina naknade iz osiguranja utvrđuje se:
  - 1) u slučaju uništenja ili nestanka stvari - prema vrijednosti osigurane stvari (član 19.) u vrijeme nastanka osiguranog slučaja, umanjenoj za vrijednost ostatka;

- 2) u slučaju oštećenja - u visini troškova opravke po cijenama materijala i rada u vrijeme nastanka osiguranog slučaja, umanjenoj za iznos procijenjenog rabaćenja i vrijednosti ostatka, ukoliko nije drukčije ugovoreno;

Veći troškovi opravke koji su nastali usljed toga što su prilikom opravke na oštećenoj stvari učinjene izmjene, poboljšanja ili usavršavanja, padaju na teret osiguranika.

- (2) Za makadamske i šumske puteve priznaje se naknada za štetu na gornjem stroju samo u slučaju kada je istovremeno na istom mjestu oštećen i donji stroj. Za štetu na donjem stroju naknađuje se najviše iznos troškova za izvođenje izgrađenog dijela stroja po projektu.
- (3) Ako se stvari osigurane na "prvi rizik" od opasnosti čijim ostvarenjem nastane šteta, naknada će se platiti u visini nastale štete, a najviše do ugovorene sume osiguranja na "prvi rizik". Odredbe o podosiguranju u ovom slučaju se neće primjeniti.
- (4) U svakom štetnom događaju (osiguranom slučaju) obračunata naknada iz osiguranja se umanjuje za 10 % a najmanje za iznos u protuvrijednosti od 2.000 KM ukoliko se drugačije ne ugovori.

NAKNADA TROŠKOVA**Član 22.**

- (1) Na ime troškova učinjenih za raščišćavanje i rušenje u vezi sa nastalim osiguranim slučajem na osiguranoj stvari, osiguravač naknađuje neophodne izdatke za raščišćavanje i rušenje, ali ukoliko se drukčije ne ugovori, najviše do 3 % od sume osiguranja odnosno od stvarne vrijednosti oštećene stvari kod osiguranja na svakovremenu stvarnu vrijednost, a od nove vrijednosti oštećene stvari kod osiguranja na novu vrijednost. U troškove raščišćavanja spadaju neophodni izdaci za raščišćavanje i čišćenje mjesta na kome je šteta prouzrokovana, kao i izdaci za odvoz ogorina, šteta i mulja do najbližeg mjesta dozvoljenog istovara. U troškove rušenja spadaju neophodni troškovi koje ugovarač osiguranja ima poslije nastanka osiguranog slučaja za rušenje preostalih oštećenih neupotrebljivih dijelova i njihovo odnošenje do najbližeg dozvoljenog mjesta istovara.
- (2) Osiguravač naknađuje neophodne troškove koje je ugovarač osiguranja učinio kada je osigurani slučaj nastao na osiguranoj stvari za preduzete mjere radi otklanjanja i smanjenja štete, pa i onda kada te mjere nisu bile uspješne, ali ukoliko se drukčije ne ugovori, najviše do 5 % od sume osiguranja odnosno od stvarne vrijednosti oštećene stvari kod osiguranja na svakovremenu stvarnu vrijednost, a od nove vrijednosti oštećene stvari kod osiguranja na novu vrijednost.
- (3) Ukupna naknada na ime troškova iz stava (1) i (2) ovog člana i na ime naknade iz osiguranja (član 21.) ne može premašiti sumu osiguranja, odnosno stvarnu vrijednost štetom pogođene stvari. Neophodni troškovi za otklanjanje i smanjenje štete učinjeni po nalogu osiguravača naknađuju se i onda kada zajedno sa naknadom iz osiguranja (član 21.) premašuju sumu osiguranja.
- (4) U slučaju podosiguranja troškovi za raščišćavanje, rušenje, kao i troškovi za otklanjanje i smanjenje štete naknađuju se u istoj srazmjeri kao i naknada iz člana 21. osim u slučajevima kada su ti troškovi učinjeni po nalogu osiguravača.
- (5) Osiguravač nije u obavezi da naknadi troškove prouzrokovane za otklanjanje uzroka štete, kao i troškove investicije vatrogasnog društva ili drugih organizacija čija je dužnost, prema karakteru poslovanja, da besplatno pružaju pomoć kad nastane osigurani slučaj.

VAŽNOST OPŠTIH USLOVA ZA OSIGURANJE IMOVINE**Član 23.**

Ukoliko nisu u suprotnosti sa ovim uslovima, na osiguranja zaključena po ovim uslovima primjenjuju se i Opšti uslovi za osiguranje imovine.

Ovi opšti uslovi za osiguranje od opasnosti požara i nekih drugih opasnosti stupaju na snagu danom donošenja, a primjenjuju se od dana osnivanja Društva.